

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

СТРАТЕГИЯ
ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

2014 - 2020 г.

гр. София, 2014 г.

Съдържание:

Списък на най-често използваните съкращения

Въведение

1. Ключови ценности
2. Анализ на състоянието
  - 2.1. Основни природни и причинени от човешка дейност опасности
  - 2.2. Правна рамка
  - 2.3. Отговорни институции
  - 2.4. Съществуващо положение
3. Основна стратегическа цел и приоритети за действие за намаляване на риска от бедствия
4. Мониторинг и оценка
5. Финансово осигуряване
6. Заключение

Приложение 1 Природни и причинени от човешка дейност опасности в Република България

Приложение 2 Пътна карта

Списък на най-често използваните съкращения

СЪКРАЩЕНИЕ   ОПРЕДЕЛЕНИЕ

АЕЦ	Атомна електроцентрала
ИАППРД	Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав”
АЯР	Агенция за ядрено регулиране
БАН	Българска академия на науките
БД	Басейнова дирекция
БЧК	Български червен кръст
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението”
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДГП	Държавни горски предприятия
ЕК	Европейска комисия
ЕКИ	Европейски критични инфраструктури
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Единна спасителна система
ЗА	Закон за администрацията
ЗВ	Закон за водите
ЗЗБ	Закон за защита при бедствия
КИ	Критична инфраструктура
ИАБГ	Изпълнителна агенция „Борба с градушките”
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИЙЛ	Източници на йонизиращи лъчения
ЛСО	Локални системи за оповестяване
МВР	Министерство на вътрешните работи
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МК	Министерство на културата
МО	Министерство на отбраната
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	Министерство на правосъдието
МРР	Министерство на регионалното развитие
МИП	Министерство на инвестиционното проектиране
МС	Министерски съвет
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика

МФ	Министерство на финансите
ММС	Министерство на младежта и спорта
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НС	Народно събрание
НИГГГ	Национален институт по геофизика, геодезия и география-БАН
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология-БАН
НСРПО	Национална система за ранно предупреждение и оповестяване
ООН	Организация на обединените нации
РАО	Радиоактивни отпадъци
РВ	Радиоактивни вещества
СОП	Стандартни оперативни процедури
СНАВР	Спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи
ТЕТРА	Система за мобилни комуникации
ХБРЯЗ	Химическа, биологическа, радиационна и ядрена защита
ВСО	Водностопански обекти
ХТС	Хидротехнически съоръжения
ЦДУ	Централно диспечерско управление
ЯМ	Ядрен материал
DPPI SEE	Disaster Prevention and Preparedness Initiative for South Eastern Europe – Инициатива за превенция и готовност при бедствия в Югоизточна Европа
ISDR	International Strategy for Disaster Reduction – Международна стратегия за намаляване на бедствията

Въведение

В Република България често възникват бедствия, предизвикани от природни явления или човешка дейност, чиито социални и икономически последици могат да оказват значителен неблагоприятен ефект на нейното развитие и икономически растеж, поради което намаляването на риска от бедствия е от изключително значение за устойчивото развитие на страната.

В предстоящите десетилетия се очаква промените в климата да доведат до нарастване на честотата и мащаба на бедствията. По-честите и по-силни бури и наводнения, както и дълготрайните засушавания и опустошителни горски пожари могат да окажат значително вредно въздействие върху съществуващите възможности на обществото след подобни опасни събития. Поради тази причина и поради сложността и обхвата на бедствията, е необходимо обединяване на усилията на всички отговорни институции и активното им включване в дейностите за намаляване на риска от бедствия, което се очаква да доведе до значително намаляване на човешки, социални, икономически и природни щети и загуби.

През последните години намаляването на риска от бедствия се превърна в световен приоритет. Доказателство са документите, приети от страните-членки на Европейския съюз (ЕС), както и Рамката за действие Хиого 2005-2015 на ООН „Да изградим устойчивост на нациите и обществата към бедствия”, която приканва и определя всяка една страна за отговорна да създаде Национална платформа и Стратегия за намаляване на риска от бедствия.

В тази връзка и следвайки промените в Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) от 2011 г., е създаден Консултативният съвет за подпомагане на Министерския съвет на Република България при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия, който изпълнява функциите на Национална платформа за намаляване на риска от бедствия. Съгласно ЗЗБ, е възложено на Министерския съвет да приеме Стратегия за намаляване на риска от бедствия (Стратегията).

Стратегията има за цел да очертае съгласувана рамка за определяне на стратегическите приоритети за действие за намаляване на риска от бедствия и да подпомогне изпълнението на мерките за тяхното осъществяване на национално, областно, общинско и обектово ниво. Стратегията ще спомогне още за идентифициране и приоритизиране на конкретни области за трансгранично и регионално сътрудничество, както и ще гарантира решаването на проблемите координирано, с перспектива за развитие на капацитета за намаляване на риска от бедствия в дългосрочен план.

Стратегията за намаляване на риска от бедствия има обхват на действие от 2014 до 2020 г.

1. Ключови ценности

Стратегията се основава на следните ключови ценности: позитивно мислене, перспективност, информираност, култура, равнопоставеност, отговорност, сътрудничество, приемственост и политическа воля.

Позитивно мислене

В българското общество се подценява значението на превантивната дейност, чрез която бедствията могат да бъдат не само очаквани, а и управляеми. Усилията на отговорните институции са насочени преди всичко към изграждане на способности за реакция при възникнало бедствие. В техния ръководен и експертен състав трябва да се формира позитивно мислене по отношение възможността рискът от бедствия да бъде управляван.

Перспективност

Перспективният подход преодолява недостатъците на чисто планиращия подход, който залага само на съществуващите тенденции и възможните прогнози, като допуска определена несигурност и многовариантност на прогнозите при организиране на управлението. По тази причина, планирането на устойчивото развитие трябва да се извършва чрез прилагане на перспективния подход при осъществяване на дейностите за намаляване риска при бедствия.

Информираност

В основата на намаляването на риска от бедствия е събирането и разпространението на информация за добрите практики във връзка с успешното развитие на пълноценни политики в тази област. Информираността на отговорните институции гарантира лесното използване на добрите практики в планирането на превантивните мерки и мероприятия, а информираността на населението улеснява изпълнението им. Първата стъпка за преодоляване на пропуските в наличната информация за риска от бедствия е извършване на оценката на риска. Следваща стъпка е изучаването на добри практики, които спомагат за намаляване на риска от бедствия и повишават отговорното отношение на ръководните институции и обществото към бедствията.

Култура

Фактор за намаляване на риска от бедствия е и формирането на култура на превенция на бедствията, както и на правилно поведение на цялото общество по време на бедствие. Повишената обществена култура за риска от бедствия влияе положително върху процесите на взимане на решения, развитието на

нормативната база и организирането и разпределението на ресурси за намаляването на риска от бедствия. Това ще гарантира ефективна политика за намаляване на бедствията.

Равнопоставеност

Много важен принцип в областта на намаляване на риска от бедствия е равнопоставеността на гражданите. Гражданите в неравностойно положение и социалните групи с по-нисък социален статус имат ограничен достъп до съответните организационни и материални ресурси, което е предпоставка за повишена уязвимост на тези социални групи при бедствия. По тази причина се налага създаването на условия за равнопоставеност в районите с риск от бедствие на всички социални групи, включително при защита и реагиране при бедствия.

Отговорност

Намаляването на риска от бедствия е израз на морална и обществена отговорност на всички ръководни равнища. Както пряко, така и косвено, отговорните ръководители трябва да вярват и да търсят реализация в хуманната кауза в борбата с бедствията. Сериозната обществена отговорност, която поемат с участието си в управлението на риска от бедствия, изисква стриктно публично определяне на отговорностите и ясна персонализация на тяхното изпълнение.

Сътрудничество

Съвременните държави не са сами пред предизвикателствата на различните бедствия. Усилията им за намаляване на риска се подпомагат чрез обединените действия на страните в рамките на ООН и чрез координирана нормативна рамка. Документите на Международната стратегия за намаляване на бедствията (ISDR), създадена през 2000 г. от Общото събрание на ООН, са водещи в управлението на риска от бедствия.

Редица документи на ЕС са основа за подобряване и съгласуване на действията и резултатите при управление на риска от бедствия на международно ниво между съответните компетентни органи, което допринася за изпълнението на Рамката за действие Хиого и представлява част от пакет, който има външно и вътрешно измерение за Съюза. Сътрудничеството между държавите засилва капацитета за готовност и реагиране при бедствия чрез балансиран подход, ръководен от два принципа: национална отговорност и солидарност на ЕС.

Приемственост

С промените в Закона за защита при бедствия през 2012 г. е създаден Консултативният съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия, който изпълнява функциите на Национална платформа за намаляване на риска от бедствия на Република България към настоящия момент. Съветът продължава усилията на страната ни в тази сфера от 1990 г. насам, когато се поставя началото на Международната декада за намаляване на риска от бедствия.

Разработена е Национална програма за защита при бедствия 2014-2018 г., която е продължение на Националната програма 2009 – 2013 г.

Разработена е също и Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор във връзка с изискванията на Закона за водите. До края на 2015 г. предстои да се разработят планове за управление на риска от наводнения.

Осигуряването на приемственост в развитието на националните политики за намаляване на риска от бедствия, смекчава последствията от тях и ограничава въздействието им върху хората, икономиката и околната среда.

Политическа воля

Сложността на общественото устройство и управление днес изисква ясна политическа воля, която да наложи интегрирания подход при управлението на риска от бедствия. Наличието на политическа воля е една от основните предпоставки за включване на управлението на риска от бедствия в планиране на развитието на всеки сектор от обществения живот.

2. Анализ на състоянието

2.1. Основни природни и причинени от човешка дейност опасности

През последното десетилетие Република България е засегната от голям брой и със силен интензитет бедствия, поради което страната ни попада в териториите, характеризиращи се с висок риск в тази сфера.

Идентифицирането на опасностите е продължителен процес, насочен не само към съществуващите в момента, но и към развитието им във времето. Важно е да се отчита историческото развитие на опасностите, тъй като инциденти, които са се случили, или са били избегнати, могат да допринесат за анализиране на историческата повторемост на някои видове природни или причинени от човешка дейност бедствия.

Република България е изложена на следните видове опасности:

Сеизмична опасност

Сеизмичните въздействия се характеризират със своята непредвидимост, особено по отношение на времето, поради което причиняват големи по размер негативни последици - жертви и пострадали сред населението, материални щети и др. От сеизмологична гледна точка България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с висока сеизмичност.

Въпросът за същинското прогнозиране - едновременното определяне на силата, мястото и времето на земетресението, все още няма еднозначно решение в световен мащаб. Сеизмичната опасност не може да бъде контролирана, но сеизмичният риск може да бъде управляван и намален. Намаляването на сеизмичния риск се осъществява преди всичко чрез подобряване на устройственото планиране и инженерно-техническото проектиране, изграждането и експлоатацията на строежите.

Опасност от наводнения

Наводненията са често срещани природни бедствия на територията на Република България. Те могат да нанесат огромни щети, тъй като засягат урбанизирани територии, продуктивни земеделски земи и горски масиви. В съответствие с научната класификация за този вид опасности и съгласно Закона за водите, наводненията могат да бъдат природни и техногенни - причинени от други влияния, както при повреда на хидротехническо съоръжение, което може да доведе до авария, така и при предотвратяване на критични ситуации в хидротехническо съоръжение.

От преминалите през последните години наводнения се установява, че прилаганите досега дейности за намаляване на риска от възникването на наводнения не са достатъчни и следва да се премине към политика на цялостно управление на риска от наводнения в условията на „съвместно съществуване” с тях. Такъв комплексен подход - оценка и управление на риска от наводнения, е заложен в Европейската директива за наводненията, която е приета през 2007 г. Изискванията ѝ са въведени в националното законодателство чрез Закона за водите през 2010 г.

Намаляването на риска от наводнения се осъществява преди всичко чрез изграждане на хидротехнически защитни системи и съоръжения, добро устройствено планиране на територията и не на последно място - повишаване на готовността за предотвратяване или намаляване на негативните последици от наводнения чрез превантивни мерки, обучение на населението, адекватна подготовка, планиране на спасителните дейности и др. Необходимо е и редовно

почистване на речните корита и поддържането им в условия на естествена проводимост.

Опасност от свлачища

Територията на Република България се характеризира с висока степен на свлачищна и ерозионно-абразионна активност. Проявени са мащабни свлачищни, срутищни, абразионни и други неблагоприятни геодинамични процеси, които действат стихийно и разрушително, трудно се прогнозируют и настъпват внезапно. Със своята непредсказуемост застрашават сигурността на селища, курортни комплекси, жилищни, стопански и производствени сгради, техническата инфраструктура.

Със Закона за устройство на територията е вменено задължението на Министерството на регионалното развитие да извършва дейности по регистриране и мониторинг на свлачищните райони в страната и на районите с ерозионни и абразионни процеси по Дунавското и Черноморското крайбрежие като превантивни мерки чрез държавните дружества за геозащита, формирани на териториален принцип – „Геозащита” ЕООД – Варна, Плевен и Перник.

С цел превенция и ограничаване на въздействието на свлачищните процеси, ерозията и абразията от Министерство на регионалното развитие е възложена и разработена Национална програма 2007 – 2015 г. за укрепване на свлачищата, предпазване на Дунавския и Черноморския бряг от ерозията и абразията и предпазване на техническата инфраструктура и населените места от свлачищни процеси.

Опасност от горски пожари

Горските пожари са една от основните опасности за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми. Климатичните промени през последното десетилетие доведоха до повишаване на честотата на възникване на горските пожари и размера на засегнатите от тях територии. Ледоломите, ледовалите, снеголомите и снеговалите, в т.ч. в горските територии, водят до екологични катастрофи, засягайки десетки и стотици хиляди дка горски площи. В условията на глобално затопляне и засушаване е логично да се очаква повишаване на пожарната опасност в горските екосистеми.

Антропогенният характер на над 90% от пожарите налага категоризирането на горите в близост до урбанизирани територии като високорискови. В настоящия момент такива са около три четвърти от горите в България.

Поради тази причина, противопожарните дейности и управлението на горските пожари следва да се проектират и осъществяват по подобие на дейностите в страните от Средиземноморието (Гърция, Франция, Испания,

Португалия и др.), където цялата или преобладаващата част от територията е определена като силно застрашена от пожари.

Опасност от неблагоприятни метеорологични явления като засушаване, силни ветрове и смерч, обилни снеговалежи, снежни бури, заледряване и екстремни температури

Засушаването е следствие от намаляването на валежите за дълъг период от време. Често редица метеорологични елементи като високи температури, силни ветрове и ниска относителна влажност се проявяват съвместно със засушаването, което прави това явление много силно изразено. Редица индикатори за суша в атмосферата и земната повърхност трябва да бъдат наблюдавани оперативно, за да се определи степента на сушата и нейното влияние.

Установената негативна тенденция в многогодишните изменения на валежите за много райони на България показва, че има голяма вероятност за проява на чести и интензивни засушавания в страната. Това налага да се изследва и анализира риска от суша и да се разработят и прилагат мерки за неговото намаляване и възможно отстраняване. Като основа за разработване на такива мерки и подобрене на управлението на риска от суша трябва да служат научните изследвания относно съвременните изменения на климата и режима на валежите и температурата на въздуха, европейските нормативни документи в тази област, както и мерките предвидени в плановете за управление на четирите речни басейна, свързани с адаптиране към изменението на климата, недостига на вода и сушите. През последните няколко години се наблюдава увеличаване на броя на населените места със сезонен или целогодишен воден режим. В Министерството на регионалното развитие е разработена програма за строителство и рехабилитация на язовири за питейни нужди. Ще стартира доизграждането на два язовира – „Луда Яна” край Панагюрище и „Пловдивци“ край Рудозем, както и рехабилитацията на яз. „Студена” и пречиствателната станция за питейна вода за гр. Перник.

Силните ветрове не са често явление за страната. Средногодишният брой на дни със силен вятър за непланинската част на страната е между 5 и 20 дни. Ураганният вятър, надхвърлящ значително ветровото натоварване при оразмеряването на сгради и обекти, е рядко явление, но въпреки това се случва. Силните ветрове на територията на страната могат да доведат до прекъсване на електроснабдяването, блокиране на пътища, нарушения на инфраструктурата и са заплаха за живота и имуществото на хората.

Спецификата на континенталния климат е в основата и на възможни снегонавявания. Снежните виелици и заледрявания са често явление за нашата страна, особено в нейната североизточна част. Характерни са за месеците

декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци. Снежните бури и заледявания водят до нарушаване на въздушните комуникации, блокиране на пътищата и е възможно да поставят в рисковата ситуация живота на много хора. Снеговалежите могат да имат бедствен характер главно в населените места и да причинят не само блокиране на транспорта, прекъсване на електроснабдяването и водоснабдяването, но и медицинското осигуряване и снабдяването с хранителни продукти на населението.

Ниските температури са причина за обледеняването на електропроводите и други открити комуникационни линии. Годишно около 50–60 % от страната е засегната от снегонавявания и заледявания.

Към природните бедствия могат да се отнесат и екстремните температури. От една страна това са аномално ниски температури в пролетния, есенния и зимния период – студове, от друга – аномално високи температури през лятото – горещини. Освен, че затрудняват ежедневната дейност на човека, екстремните горещини причиняват различни аварии и кризисни ситуации. При прекомерно нагряване се деформират железопътните релси и се размеква асфалтовата настилка на пътищата, което може да доведе до дерайлиране на влакове и други сериозни проблеми. Провисване на проводници на далекопроводите причинява сериозни смущения и нанася щети на енергопреносната мрежа. В критични ситуации могат да изпаднат и редица производства. Екстремните горещини могат да вземат и човешки жертви.

Опасност от ядрени или радиационни аварии

Въпреки строгите мерки за сигурност при работата на различните видове ядрени реактори и наличието на автоматизирани системи за управление, контрол и защита, практиката по експлоатацията им показва, че е възможно възникването на ситуации, които са съпроводени с аварийно изпускане на радиоактивни вещества в околната среда.

Радиоактивно замърсяване би могло да се получи, както при аварийна ситуация в АЕЦ “Козлодуй”, съпроводена с изпускане в околната среда на радионуклеиди, така и при трансгранично радиоактивно замърсяване, вследствие на ядрена или радиационна авария в други страни, а също и при инциденти с транспортни средства (автомобили, ж.п. вагони, плавателни средства и самолети), превозващи радиоактивни материали.

През последните години се забелязва и тревожна тенденция на увеличаване на опитите за злонамерено използване на радиоактивни източници за терористични цели. В тази връзка, както и за изпълнение на Плана за действие на ЕС за усилване на мерките за противодействие на терористични заплахи, свързани с химически, биологични, радиоактивни и ядрени (ХБРЯ)

материали от 2009 г., бе създадена междуведомствена работна група от експерти в Република България.

Опасност от промишлени аварии и аварии при превоз на опасни вещества, материали и отпадъци.

На територията на Република България работят предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия с висок рисков потенциал”, както и „предприятия с нисък рисков потенциал”, съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях. Това са предимно предприятия от химическата промишленост, производство и търговия с взривни вещества, предприятия за нефтопреработка и търговия с петролни продукти и газ.

Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда, освен това въздействието може да засегне територии извън националните граници. Това подчертава необходимостта от подобряване на съществуващия контрол на опасностите от големи промишлени аварии, които включват опасни вещества и предприемане на подходящи превантивни действия за осигуряване на високо ниво на защита в Република България за населението и околната среда.

Опасност от биологично заразяване

Съществуващите производствено-икономически условия, структурата на селското стопанство, географското разположение на страната, влошената международна эпизоотична и епифитотична обстановка, търговията, вносът и износът с живи животни, продукти от животински и растителен произход са условия за възникване на огнища на биологично заразяване.

Границите на биологичното огнище се определят от специализирани противоепидемични и противоепизоотични формирания на компетентните ветеринарни власти, които в дадени условия действат синхронизирано, а тези на поразените растения се определят от фитосанитарните инспектори в Българска агенция по безопасност на храните.

Опасност от градушки

Като атмосферно явление градушките причиняват чувствителни загуби на аграрното производство. Едновременно с това нанасят големи материални щети на сградния фонд и на стопанските постройки, а нерядко водят и до човешки жертви. Най-опасни са градовите щормове, при които щетите, нанесени на селскостопанските култури на полето, възлизат от 50 до 100%. Градобитията, в техните екстремни проявления като отделни или серия от

щормове и като акумулирани в един сезон събития, имат бедствен характер и могат да повлияят съществено на икономическите резултати от селското стопанство, и от там и на националната икономика. Средногодишно щетите възлизат на около 100 милиона лева, а понякога достигат и до 200 милиона лева.

Основните природни и причинени от човешка дейност опасности в Република България са описани по-подробно в Приложение № 1.

2.2. Правна рамка

Международният документ, определящ насоките за намаляване на риска от бедствия, е *Рамката за действие Хиого на ООН 2005-2015: Да изградим устойчивост на нациите и обществата към бедствия.*

Основните актове на Европейския съюз в областта на намаляването на риска от бедствия са Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно Механизъм за гражданска защита на Съюза, Директива 2007/60/ЕО относно оценката и управлението на риска от наводнения, Директива 96/82/ЕО относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, както и Директива 2008/114/ЕО относно установяването и означаването на европейски критични инфраструктури и оценката на необходимостта от подобряване на тяхната защита.

От голямо значение за засилване на химическата, биологическата, радиационната и ядрената (ХБРЯ) сигурност в страните-членки на ЕС е и ХБРЯ план за действие на ЕС.

Други важни документи за балансирания подход на ЕС и принципа на националната отговорност на страните-членки относно превенцията при бедствия са Заключенията на Съвета относно: „Рамка на Общността за превенция на бедствия в ЕС”, „Към укрепване на реакцията на ЕС при бедствия: ролята на гражданската защита и на хуманитарната помощ“, “Повишаването на обществената осведоменост в областта на гражданската защита” и „Разработването и въвеждането на системи за ранно предупреждение в ЕС”.

По отношение на оценката на риска важна роля играят Заключенията на Съвета относно по-нататъшното разработване на оценката на риска във връзка с управлението на бедствия в ЕС и Заключенията на Съвета относно интегрирано управление на наводненията в рамките на ЕС, приети през 2011 г., както и Работният документ на Европейската комисия „Насоки за оценка и картографиране на риска за целите на управлението на бедствия”.

Значим международен документ за региона на Югоизточна Европа е Меморандумът за разбирателство относно институционалната рамка на

Инициативата за готовност и превенция при бедствия в Югоизточна Европа (DPPI SEE), както и приеманите на всеки две години Стратегия и план за действие на Инициативата. С тези документи се цели ефективен регионален подход за управление при бедствия и извънредни ситуации чрез анализ на текущата ситуация, налични способности, предизвикателства и възможности за разширяване на регионалното сътрудничество за готовност и превенция.

Основните нормативни актове в Република България, които уреждат намаляването на риска от бедствия, са Законът за защита при бедствия, Законът за Министерството на вътрешните работи, Законът за водите, Законът за устройството на територията, Законът за управление на отпадъците, Законът за безопасното използване на ядрената енергия, Законът за опазване на околната среда, Законът за администрацията, Законът за здравословни и безопасни условия на труд, Законът за отбраната и въоръжените сили, Законът за Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112, Законът за здравето, Законът за местното самоуправление и местната администрация и подзаконовите нормативни актове към тях.

2.3. Отговорни структури за намаляване на риска от бедствия

Отговорните структури за намаляване на риска от бедствия са всички министерства и ведомства, областни администрации, общини, центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения, които имат задължения по извършване на превантивната дейност по чл. 6 от Закона за защита при бедствия и по изпълнение на плановете за защита при бедствия, включително юридически лица и еднолични търговци, доброволни формирания и формирания на въоръжените сили.

Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" към МВР е национална специализирана структура за пожарна безопасност, спасяване и защита при бедствия по реда на Закона за МВР и Закона за защита при бедствия.

2.4. Съществуващо положение

Липсата на стратегическа рамка за намаляване на риска от бедствия е едно от основните предизвикателства. Действията в момента нямат стратегическа насоченост, тъй като техният подход се основава главно на разработване на проекти и програми, които често са некоординирани и неподходящи. Наличните в момента данни за бедствията са разпръснати, ограничени и трудно могат да бъдат сравнявани - използват се различни критерии като например брой на жертвите, размер на щетите, брой на събитията, случващи се в даден период от време. Данните за физическите и

икономическите последици от бедствията са в най-добрия случай индикативни.

Недостатъчната информираност на обществото относно принципите, целите и дейностите по намаляване на риска от бедствия, както и относно дейностите за реакция преди, по време и след бедствия, също представлява сериозно предизвикателство. Досега прилаганите мерки в тази насока са непоследователни и с ограничен обхват, като е подценен въпросът и с ресурсното осигуряване.

Координацията между отговорните институции не е на необходимото ниво, а честата смяна на нормативната база в сектора, липсата на ефективна съгласуваност, последователност и приемственост на отговорните структури, влияе негативно на намаляването на риска от бедствия. Това довежда до занижаване на административния капацитет на национално, областно, общинско и обектово ниво, както и до загуба на експертиза и минал опит.

Слабо развити са доброволческите структури за реакция при бедствия, не се използва достатъчно капацитета на НПО, има празноти в механизмите за дейностите по възстановяване след бедствия, както и не е разработена интернет базирана информационна платформа.

Завършена е предварителната оценка на риска от наводнения за всеки район за басейново управление. Установени са значимите минали и значимите потенциални бъдещи наводнения. Въз основа на предварителната оценка на риска от наводнения, са определени и утвърдени районите със значителен потенциален риск от наводнения, в които ще се насочат усилията за картографиране на заплахата и риска от наводнения и разработването на планове за управление на риска от наводнения.

С въвеждане на изискванията на Директивата за наводненията в Закона за водите, са създадени условия за дългосрочно планиране на управлението на риска от наводнения. След оценката на риска, ще се разработи програма от действия и мерки с цел намаляване на риска от наводнения с фокус върху предотвратяване, защита и подготвеност, включително и прогнозите за наводнения и системите за ранно предупреждение.

Освен това, съществуващите от 1972 г. специализирани структури „Геозащита“ (към настоящия момент държавни дружества с принципал МРР) оказват експертна помощ при бедствени и аварийни ситуации, свързани с геозащитната дейност.

Недостатъчно обаче са интегрирани дейностите, свързани с намаляването на риска от бедствия и климатичните промени, а също така липсва и национална стратегия за адаптиране към промените в климата.

В Република България съществува функционираща Единна спасителна система (ЕСС) за защита при бедствия, която осигурява възможност за

поетапно привличане на сили и средства, в съответствие с развитието на бедствието. Консултативният съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия е действаща национална платформа за намаляване риска от бедствия. Изпълнява се Националната програма за защита при бедствия и годишни планове за изпълнението ѝ.

Важен документ в областта на намаляването на риска от бедствия е Националният план за защита при бедствия, който се разработва под ръководството на министъра на вътрешните работи с участието на представители на министерствата, ведомствата, местната власт и неправителствени организации.

Освен това законът за защита при бедствия предвижда дейностите по защита при бедствия да се планират, съгласно утвърдения в страната управленски модел на национално, областно, общинско и обектово ниво. Основни документи за организиране на по-голямата част от тези дейности са съответните ведомствени, областни и общински планове за защита при бедствия, и аварийните планове на обектите, които периодично се актуализират.

С въвеждане на изискванията на Директивата за европейските критични инфраструктури в Закона за защита при бедствия, се разработи нормативната уредба за защита от бедствия на обектите, представляващи критични инфраструктури. Приети са наредбите за реда и начина за установяване на националните критични инфраструктури (НКИ) и обектите им, и за установяване и означаване на европейските критични инфраструктури (ЕКИ), оценката на риска за тях и мерките за подобряване на тяхната защита. Започна работата по установяване, извършване на оценка на риска, планиране и прилагане на мерките за намаляване на уязвимостта на обектите на ЕКИ и НКИ с цел подобряване на тяхната защита.

Въведена е Национална система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност. Тя се състои от система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система и системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет взема решения за финансиране на дейностите за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия.

Необходимо е да се приеме нормативната база за устойчива и ефективна система за обучение на населението и органите на изпълнителната власт за действия при бедствия.

Недостатъчната осигуреност с финансови ресурси за дейностите по намаляване на риска от бедствия е причина за изчерпвания експлоатационен ресурс на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

3. Основна стратегическа цел и приоритети за намаляване на риска от бедствия

Отчитайки състоянието в момента, както и слабите, и силните страни в сферата на намаляването на риска от бедствия в Република България, може да бъде формулирана следната основна стратегическа цел:

Предотвратяване и/или намаляване на неблагоприятните последици за човешкото здраве, социално-икономическата дейност, околната среда и културното наследство в България, вследствие на природни и причинени от човешка дейност бедствия.

За постигане на целта, в настоящата Стратегия се определят следните приоритети за действие:

I. Развиване на устойчива национална политика и осигуряване на стабилна правна и институционална рамка за намаляване на риска от бедствия.

II. Идентифициране, оценка и мониторинг на рисковете от бедствия. Разширяване и поддържане на ефективни национални системи за прогнози, мониторинг, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия.

III. Изграждане на култура за защита при бедствия на всички нива на управление и в обществото чрез използване на опита, обучението, научните изследвания и иновациите

IV. Намаляване на съществените рискови фактори и повишаване на готовността за ефективно реагиране при бедствия на всички нива на управление.

Приоритет I: Развиване на устойчива национална политика и осигуряване на стабилна правна и институционална рамка за намаляване на риска от бедствия

Дейности:

1. Развиване на устойчива национална политика за намаляване на риска от бедствия

Наличието на политически ангажимент е от ключово значение за решаването на въпросите, свързани с намаляването на риска от бедствия на всички нива. През последните няколко години политиката за намаляване на риска от бедствия бе високо оценена и определена като основен приоритет от много държави в света, включително и от нашата, като по този начин се очаква да се понижи риска и да се повиши устойчивостта на страната и обществото

при бедствия. Разширяването на дейността на Консултативния съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия и превръщането му в активно действаща Национална платформа за намаляване на риска от бедствия, ще допринесе за засилване на координацията между различните сектори и за подобряване на диалога на всички нива между съответните структури.

От важно значение за устойчивостта на политиката за намаляване на риска от бедствия ще бъде и разработването на Националната стратегия за адаптация към климатичните промени.

2. Подобряване на съществуващата правна рамка за намаляване на риска от бедствия

Намаляването на риска от бедствия следва да се основава на интегриран подход на всички нива на управление в съответствие с вече съществуващите законодателни актове в различните сектори. За това, както и за постигане на дълготрайна устойчивост на обществото при бедствия, е необходим задълбочен преглед на действащото законодателство, подобряване на механизмите за намаляване на риска от бедствия, приемане на необходимите законови промени в съществуващи или приемането на нови нормативни актове в областта на планирането и действията за намаляване на последиците от бедствия.

Наложително е да се извърши преглед и да се направят промени, ако е необходимо, в съответните сектори за намаляване на риска от бедствия чрез ясно дефиниране на структурата и взаимовръзките на органите за управление в условията на бедствия, включително в областта на здравеопазването. Да се възприеме нов подход към доболничната и болничната спешна помощ чрез регламентиране на правата и задълженията на немедицинските и медицинските участници в спасителните дейности.

Изясняването на ролите и отговорностите за намаляване на риска от бедствия на национално, областно, общинско и обектово ниво ще подобри сътрудничеството и комуникацията между всички сектори, държавни и общински органи, неправителствени организации, представители на бизнеса и всички заинтересовани страни.

Извършването на оценка на човешките ресурси и капацитета за намаляване на риска от бедствия на всички нива ще подпомогне разработването и изпълнението на политиките, програмите, законите и подзаконовите актове.

3. Развитие на институционален капацитет за определяне и прилагане на действията по намаляване на риска от бедствия във всички критични сектори

Намаляването на риска от бедствия изисква солидна институционална база, която следва да бъде засилена чрез изграждане на капацитет, добро

управление, насърчаване на подходящи политики, улесняване на информационния поток и приемане на ефективни механизми за координация. Необходимо е да се осъзнае важността и спецификата на местното самоуправление, децентрализирането на отговорностите и ресурсите за намаляване на риска от бедствия до съответните компетентни органи на местно ниво, където това е подходящо.

Да се извърши оценка на съществуващите човешки ресурси за намаляване на риска от бедствия на всички нива и да се разработят планове и програми за развитие на капацитета в институциите за посрещане на бъдещите предизвикателства. Насърчаването на участието на местните общности в дейностите за намаляване на риска от бедствия и развитието на доброволчеството значително ще допринесе за постигане на целите на Стратегията.

Да се обединят съществуващите лечебни заведения в единна система за реагиране при бедствия на национално и регионално ниво, като се утвърдят стандартни национални алгоритми за клинично поведение и се поддържат минимални запаси от медицински материални средства.

Приоритет II. Идентифициране, оценка и мониторинг на рисковете от бедствия. Разширяване и поддържане на ефективни национални системи за прогнози, мониторинг, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия

Дейности:

1. Идентифициране, анализ и оценка на рисковете от бедствия на национално, областно, общинско и обектово ниво

Познаването на неблагоприятните явления, особено в контекста на нарастващата променливост и неустойчивост на климата, дава възможност за по-добро разбиране на рисковете, тяхното управление, повишаване на готовността за реакция и свеждане до минимум на вредните въздействия.

Необходимо е да се направи подробен опис на съществуващи източници на информация, свързана с бедствия, както и да се създаде информационна система за събиране на данни за бедствията. Това ще даде възможност за сравнение на наличните данни и ще предложи база за оценка на възможностите за по-добро използване на информацията от различните потребители. Информацията за икономическите последици от бедствията е също от важно значение, защото дава възможност за оценка на разходите и ползите от различни мерки за превенция на бедствията.

Описанието на сценарии с един риск и с множество рискове при извършването на оценката на риска, създаването на карти и оценка на

сценариите за най-вероятните рискове, събирането и анализа на данни, обобщаването и разпространението на статистическа информация за бедствията, вредните въздействия и загубите, са възможни чрез използване на международни, национални и местни механизми. Оценката на риска може да помогне за насърчаване на превенцията и готовността, като се подобри анализа на капацитета и планирането на способностите и чрез използване на подходящи за целта географски информационни системи и технологии и системи за моделиране. С картографирането на опасностите могат да бъдат идентифицирани областите, които са податливи на конкретни рискове, което е важен инструмент за планиращите органи и се предлага съществена информация на обществеността.

За намаляване на риска е необходимо да се разработят и актуализират периодично карти за основните видове рискове, които заедно с приложената към тях информация, да бъдат широко разпространявани и публично достъпни за съответните специалисти, обществото и общностите в риск.

За управлението на риска от наводнения ще се разработят планове, които ще се съсредоточат върху предотвратяването, защитата и готовността, включително и прогнозите за наводнения и системите за ранно предупреждение.

За да се отчетат вероятните последици от климатичните промени върху риска от наводнения, се предвижда да се преразгледат и актуализират предварителната оценка на риска, картите и плановете за управление на риска.

2. Планиране, изграждане, разширяване и поддържане на системи за мониторинг, прогнози, ранно предупреждение и оповестяване

Намаляването на риска от бедствия и насърчаване културата на устойчивост се извършва не само чрез информирание за опасностите, физическия, социалния и икономическия риск, но и чрез ефективното използване на системите за мониторинг, прогнози, ранно предупреждение и оповестяване. Важна стъпка за това е осигуряване на поддръжка в оперативен режим на системите на НИМХ и НИГГГ - БАН за прогноза, мониторинг и ранни предупреждения за опасни явления от хидрометеорологичен и сеизмичен произход и развитие, усъвършенстване и кадрово осигуряване на Националната сеизмологична мрежа и Националната система за силни земни движения, както и подобряване на процеса за събиране, обработка и обмен на данни за намаляване на риска от бедствия от Центъра за аерокосмическо наблюдение към МВР.

Необходимо е също да се насърчава процесът на изграждане на локални системи за оповестяване (ЛСО) на територията на цялата страна в обекти, представляващи строежи I, II и III категория по чл. 137 от Закона за устройство

на територията, или осъществяващи дейност, която създава опасност за възникване на бедствие. Необходимо е също така да се интегрират изградените ЛСО към Националната система за ранно предупреждение и оповестяване (НСРПО) при бедствия и реализиране на възможност за оповестяване на населението, съсредоточено в обекти с масова посещаемост в София и в големите областни градове в страната.

Да се използва цифровата радиокомуникационна система на МВР по ТЕТРА стандарт, като преносна среда между елементите на НСРПО и увеличаване на трансграничния обмен на данни в реално време, прогнози и предупреждения, като се подпомогне развитието на регионалните стандарти/протоколи за споделяне и обмен на данни.

Да се изгради Национален център за управление на водите в реално време. Центърът ще предоставя информация в реално време за състоянието на повърхностните води в цялата страна – метеорологичните прогнози на НИМХ - БАН, информация от системата за мониторинг на водното ниво на хидрометрични станции на реките и водното ниво на язовирите.

Необходимо е да се разработи Национална система за наблюдение ранно откриване и оповестяване на горски пожари.

Централизираното събиране, обработване и анализ на информацията ще позволи взимане на ефективни решения за управление и правилно разпределение на задачите между всички участващи в управлението и експлоатацията държавни структури – МОСВ, БД, НИМХ - БАН, Предприятие „Язовири и каскади”, ЦДУ, „Напоителни системи“ ЕАД, Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав”.

Развитието и модернизацията на Националния оперативен център и областните оперативни центрове за защита при бедствия и интегрирането им чрез изграждане на базисни инфраструктури за реакция при спешни повиквания ще допринесе за ефективната координация, сътрудничество и управление при бедствия, както на национално ниво, така и с координационните центрове на ЕС, НАТО и ООН и ще даде възможност за бързо и точно изготвяне на изчерпателни и точни анализи и обмен на опит и добри практики.

Разработването на Национална система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари ще спомогне за ранното им откриване и бързо потушаване.

Приоритет III: Изграждане на култура за защита при бедствия на всички нива на управление и в обществото чрез използване на опита, обучението, научните изследвания и иновациите

Дейности:

1. Развиване и използване на научните изследвания и иновациите

Привличането на научния потенциал при прогнозиране и при предотвратяване или намаляване на последствията от бедствия и подготовката на населението, ще доведе до подобряване на диалога и сътрудничеството между научните общности и специалистите, работещи в сферата на оценката, управлението и намаляването на риска от бедствия.

Засилването на ролята на научно-експертната група към Консултативния съвет за подпомагане на работата на Министерския съвет за формиране на държавната политика за защита при бедствия ще даде възможност за подобряване на координацията при приоритизиране на научните изследвания, както и избягване дублирането на дейности.

Необходимо е също да бъдат разширени техническите и научните възможности за развитие и прилагане на проучвания, изследвания и модели за оценка на риска и въздействието на бедствията на всички нива на управление. За целта следва да се осигури лесен и систематичен достъп до резултатите от научните изследвания в областта на превенцията от бедствия и да се разработи база данни за специалисти с експертни познания.

2. Изграждане на култура за защита при бедствия чрез използване на образованието и обучението

От съществено значение за намаляване на риска и повишаване на готовността на населението, е включването на основните принципи, цели и дейности, свързани с намаляване на риска от бедствия в програмите за обучение на всички възможни нива и осигуряване на равен достъп.

Образованието и обучението следва да придобият комплексен характер, обхващащ усилията на компетентните отговорни институции с гаранции за придобиване на нужните знания и умения. Съществено внимание следва да се отдели на прилагането на съвременни методи за предаване на знания и умения, като се насърчава изпълнението на програми за оценка на риска и готовност при бедствия в системата на средните и висшите училища. Необходимо е да се разработят програми за обучение за намаляване на риска от бедствия, насочени към специалистите по планиране, местните власти и областните администрации.

От основно значение ще бъде и използването на всички възможни формални и неформални канали за информация и достигането ѝ до децата и младите хора.

Необходимо е разработване и приемане на програми за провеждане на специализирани обучения и симулационни тренировки и учения за реагиране при различни опасности за населени места, значими обекти от обществената инфраструктура, включително училища, болници и др., като се отчита ролята на доброволците за засилване на местния капацитет за справяне с бедствията.

3. Повишаване на информираността и засилване на участието на населението в дейностите за намаляване на риска от бедствия

Един от начините за повишаване на обществената информираност е чрез разпространение на информация относно рисковете от бедствия не само между съответните органи за управление, а и сред населението.

От съществено значение е и ефективното използване на медиите, интернет и всички съществуващи средства за комуникация.

За насърчаване на гражданското участие в дейностите по намаляване на риска от бедствия е необходимо предоставяне на лесно разбираема и достъпна информация относно риска от бедствия и защитата на населението и приемане на специфични политики, изграждане на мрежи, стратегическо управление на доброволните ресурси, разпределяне на роли и отговорности и делегиране на власт и ресурси.

За засилване на връзките между експертите в сферата на защитата при бедствия, мениджърите, експертите по планиране в отделните сектори и региони е необходимо насърчаване на партньорствата между заинтересованите страни, включително и тези, които работят за намаляване на социално-икономическите измерения на риска от бедствия чрез създаване на мрежи и платформи за обмен на информация и добри практики.

Приоритет IV: Намаляване на съществените рискови фактори и повишаване на готовността за ефективно реагиране при бедствия на всички нива на управление

Дейности:

1. Ефективно управление на природните ресурси и развитие на социално-икономически практики

Рискът спрямо неблагоприятните явления нараства поради редица фактори: нарастваща гъстота на населението на определена територия и урбанизация, неефективно управление, липса на социална и финансова сигурност, недобро здравословно състояние и наличие на увреждания на част

от населението, неефективно управление на природните ресурси, увреждане на околната среда, засилващо се изменение на климата, както и факта, че днес все повече хора живеят в райони, изложени на риск. Затова следва да се насърчава устойчивото използване и управление на природните ресурси чрез развитие на дейности за намаляване на риска, включително структурни мерки и интегрирано управление на водните ресурси.

Необходимо е да бъде установена отговорна, планова, открита и предсказуема политика в областта на водните ресурси в съответствие с приетата от МС и одобрена от Народното събрание през 2012 г. Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България и Плана за действие към Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България в краткосрочна (2013 – 2015 г.), средносрочна (2016 – 2021 г.) и дългосрочна (2022 – 2037 г.) перспектива.

Да се подобри прилагането на механизми за социална помощ при засегнатите от бедствия деца, възрастни, инвалиди и други социално-уязвими групи от населението.

Необходимо е също да бъдат разработени механизми за споделяне на финансовия риск, в частност застрахователни и за възстановяване след бедствия.

2. Планиране и реализиране на мерки за защита на критичните инфраструктури (КИ)

Европейският съюз и неговите държави-членки през последните няколко години предприеха редица политически инициативи в областта на защитата на критичните инфраструктури. Съвместните усилия за осигуряване на защитата и повишаване на устойчивостта им продължават и следва да се задълбочат. С осигуряването на висока степен на защита на критичните и европейските критични инфраструктури на държавите-членки и повишаването на тяхната защита чрез планиране и прилагане на мерки за намаляване на уязвимостта, могат да се намалят последиците от загуби на жизненоважни услуги за обществото като цяло.

Защитата на критичните инфраструктури е съществен елемент и от политиката за сигурност на България. Поради нарастващия брой бедствия, прилагането на активен и системен подход за намаляване на рисковите фактори и осигуряване на необходимото ниво на защита на националните и европейски критични инфраструктури е от съществено значение.

Изграждането на информационна система за събиране и обработка на данни за вече установени КИ и обектите им на национално и областно ниво, ще помогне за идентифициране на мерки и дейности по защита на КИ. Особено

важни са данните, касаещи защитата при бедствия на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност.

Засиленото сътрудничество, чрез споделяне на знания, добри практики и информация за защита на критичните инфраструктури, както и развитие на между-секторния подход ще осигури висока степен на защита и ще повиши значително устойчивостта на КИ.

3. Мерки за управление на риска от бедствия

Извършването на инженерно-геоложки проучвания, райониране, инвестиционни проекти, създаване и поддръжка на укрепителни, отводнителни и брегозащитни съоръжения за ограничаване и предотвратяване на опасността от разрастване на свлачищни, абразионни и ерозионни процеси ще спомогне за изграждане на устойчивост и намаляване на риска в засегнатите райони.

Включването на оценките на риска от бедствия в устройственото планиране и в управлението на гъсто заселените територии, подложени на голям риск от бедствия и прилагане на мерки за избягване на щети ще допринесе за увеличаване на устойчивостта на застроената среда и друга инфраструктура.

Изпълнението на спешна програма, приета от правителството за защита на населението от наводнения, както и на други мерки за прилагане на плановете за управление на риска от наводнения, включително рехабилитация на предпазни диги на р. Дунав, корекции на вътрешни реки, след положителна оценка по екологичното законодателство и съоръжения за отводняване и ретензионни язовири са част от мерките, които ще залегнат в плановете за управление на риска от наводнения и ще намалят значително риска.

Необходимо е също отчитането на рисковете от бедствия в процедурите по планиране на големи инфраструктурни проекти и включване на критерии за проектиране, приемане и изпълнение, както и разработване и насърчаване използването на насоки и инструменти за мониторинг, за намаляване на риска от бедствия в контекста на устройствената политика и аграрното планиране.

Трябва да се разработят стандартни оперативни процедури, които да гарантират засилено и по-ефективно сътрудничество между заинтересованите лица/институции на местно ниво по отношение на комплексния риск.

За намаляване на рисковите фактори следва да се създаде практика за мониторинг и изготвяне на годишни доклади на национално, областно, общинско и обектово ниво, както и периодичен преглед и обновяване на плановете за защита при бедствия с фокус върху рисковите райони и защитата на обектите от критичните инфраструктури.

4. Подобряване на готовността за ефективно реагиране и възстановяването при бедствия

Дейностите, свързани с готовността, по естествен начин са обвързани с дейностите по реагиране и възстановяване. В този смисъл те дават добра възможност за осигуряване на съгласуваност между дейностите за управление при бедствия чрез развитие на капацитет за намаляване на риска от бедствия на национално, областно, общинско и обектово ниво (човешки ресурси, технически способности, финансови ресурси и др.). Разработването на планове и програми за намаляване на риска от бедствия на всички нива предвижда изграждане на дългосрочни способности, включително и за прогнози, в съответствие с наличните бюджетни средства.

Развитието и интегрирането на доброволчеството на всички нива е възможно само чрез създаване на благоприятна среда за обучение и реализиране, разясняване на икономическата и социалната му значимост за обществото, подобряване на юридическата закрила и отдаване на признание на доброволците.

Актуализирането на Насоките и подготовката на указания за планиране, провеждане и оценка на тренировки и учения за защита при бедствия, както и ежегодното им провеждане на обектово, местно, областно и национално ниво ще допринесе значително за намаляване на риска от бедствия.

Важна предпоставка за ефективното реагиране при бедствия е диалогът, координацията и обменът на информация между съставните части на Единната спасителна система, за което е необходимо надграждане и осигуряване със съвременни системи на Националния оперативен център на ГДПБЗН - МВР, като елемент за управление на ЕСС и всестранно осигуряване на Националния щаб за защита при бедствия.

Следва да се възстанови функционирането на Националния медицински координационен център (НМКЦ) към МЗ и да се внедрят информационни съветващи системи за оптимизиране на медицинското осигуряване при бедствия с предварителна оценка на риска и адекватно планиране на медицинските дейности.

Да се създадат възможности за насърчаване на сътрудничеството и взаимодействието в областта на мениджмънта на бедствията, както и обмен на добри практики за оказване на помощ в случай на бедствия чрез публично-частно партньорство.

Следва да се извърши преглед и да се усъвършенстват практиките и стандартите за възстановяване и реконструкция след бедствия на местно, областно и национално ниво. Необходимо е да бъде насърчавано и създаването на фондове при бедствия, които да финансират реагирането, мерките за готовност и възстановяването.

5. Насърчаване на международно сътрудничество за намаляване на риска от бедствия

Изграждането на ефективни национални системи за намаляване на риска от бедствия и тяхната координация и сътрудничество с международните организации е един от основните подходи за гарантиране на националната и международна сигурност, стабилност и устойчиво развитие.

Повишаването на националните способности на Република България за реагиране при бедствия чрез създаване на нови модули за гражданска защита ще доприне за подобряване на готовността и капацитета за реагиране на ЕС и НАТО и ще укрепи европейската взаимопомощ в рамките на Механизма за гражданска защита на ЕС.

Република България следва да активизира регионалната си политика на добросъседство и сътрудничество в подкрепа на европейската и евроатлантическата интеграция на страните от Югоизточна Европа и Черноморския регион в областта на защитата при бедствия, посредством обмен на информация и добри практики, както и да разшири оперативното сътрудничество през националната точка за контакт с оперативните центрове на ЕС, НАТО, ООН и на страните-членки.

Дипломатическата служба на Република България да осъществява активна координация на международната дейност и сътрудничество в областта на намаляването на риска от бедствия като взаимодейства с компетентните органи на държавната власт, министерствата, ведомствата и другите органи на изпълнителната власт и местното самоуправление.

В „Пътната карта”, показана в Приложение № 2, се съдържат предвидените дейности по Стратегията до 2020 г.

4. Мониторинг и оценка

Мониторингът по Стратегията за намаляване на риска от бедствия ще спомогне за прозрачността по нейното прилагане и изпълнение, както и за изготвянето на оценка на целите и приоритетите, заложи в нея. Мониторингът ще се извършва всяка година въз основа на самооценка от всички отговорни структури, като Докладите за напредъка ще бъдат одобрявани от Консултативния съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия. Съветът е постояннодействащ консултативен орган на Министерския съвет, осигуряващ координация и сътрудничество при разработването и провеждането на държавната политика в областта на защитата при бедствия, който изпълнява функцията на национална платформа за намаляване на риска от бедствия. След като докладите бъдат одобрени от Консултативния съвет, ще бъдат внесени за приемане от Министерския съвет на Република България.

Самооценката ще се извършва за всеки приоритет на базата на следните показатели:

Приоритет I

1. Наличие на национална политика и правна рамка за намаляване на риска от бедствия.
2. Осигурени адекватни ресурси за изпълнение на плановете и дейностите за намаляване на риска от бедствия на всички административни нива.
3. Участие на местните общности и достатъчно ресурси на местно ниво.

Приоритет II

1. Извършена оценка на риска за основните опасности.
2. Наличие на бази данни за основните опасности.
3. Функциониращи системи за прогнози, мониторинг, ранно предупреждение и оповестяване при бедствия.
4. Изграден Национален център за управление на водите.
5. Състояние на защитата на обектите от критичните инфраструктури.

Приоритет III

1. Наличие на достъпна и актуална информация на всички нива на управление и за обществото.
2. Разработени и актуализирани програми и материали за обучение и проведени обучения.
3. Разработени методи за изследвания и методологии за оценка на риска от бедствия.
4. Съществуващи инструменти за информиране на обществото и стимулиране на изграждане на култура за превенция от бедствия.

Приоритет IV

1. Наличие на политики за устройство на територията с цел намаляване на риска от бедствия.
2. Изпълнени мерки за намаляване на риска от бедствия.
3. Налични актуални планове за защита при бедствия на всички нива и редовно провеждане на тренировки и учения за тестването им.
4. Осигурени финансови резерви и механизми за подкрепа на ефективно реагиране и възстановяване при необходимост.

5. Финансово осигуряване

Източниците за финансиране на дейностите за изпълнение на Стратегията за намаляване на риска от бедствия са държавният бюджет и общинските бюджети, фондовете на Европейския съюз и на други международни организации.

Когато финансирането на дейностите по Стратегията е за сметка на държавния бюджет, финансовите средства се осигуряват в рамките на одобрените бюджети за съответните министерства и ведомства и бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет, утвърден със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Допълнителни финансови средства за намаляване на риска от бедствия биха могли да се осигурят чрез решения на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет за всеки конкретен обект.

Средствата, осигурявани от структурните фондове на Европейския съюз, следва да са в съответствие с вече заложените рамки по оперативните програми за периода 2014-2020 година.

При изготвяне на проектите за финансиране по Стратегията трябва предварително да се уточни отговорността на източниците за финансиране, а именно да се определи какви са дяловете на държавно, общинско финансиране, финансиране по европейски фондове и финансиране от други източници за различните дейности.

6. Заключение

Настоящата стратегия идентифицира стратегическите цели за намаляване на риска от бедствия и приоритетните области на действие за постигането им. Стратегията е важна стъпка към изграждане на всеобхватна и съгласувана рамка за превенция на бедствия, която да допринесе за изграждане на интегриран подход към политиката на Република България в тази област.

Изпълнението на Стратегията ще гарантира, че намаляването на риска от бедствия е национален приоритет и ще допринесе за предотвратяването на бедствията и намаляване на последиците от тях чрез активна дейност на всички нива на управление и чрез добра координация между отговорните институции. С изпълнение на заложените дейности в Стратегията ще бъде гарантирана устойчивостта на управлението при защитата при бедствия.